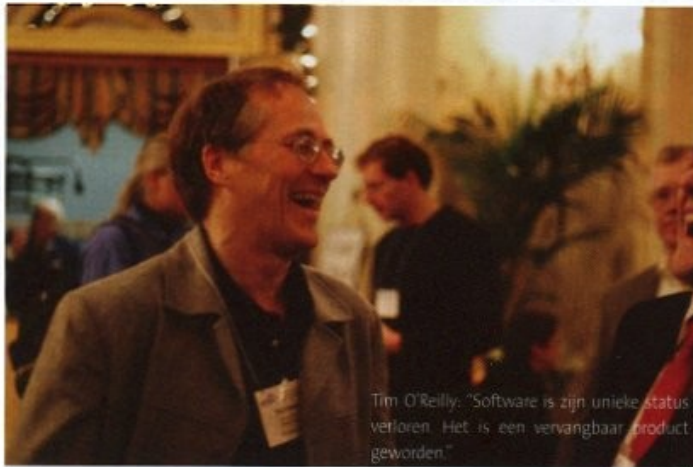

Tegenwoordig is software een uitwisselbaar product in een

Zaken doen met open

Op de O'Reilly European Open Source Convention in Amsterdam waren eind vorig jaar opvallend veel bedrijven aanwezig. Dat waren niet alleen de bekende spelers en de verwachte kleurrijke start-ups, maar ook giganten als Oracle en Microsoft. De vraag rijst dus: waar ligt de handel in open source?

HANS VAN THIEL

Tim O'Reilly: "Software is zijn unieke status verloren. Het is een vervangbaar product geworden."

Natuurlijk waren ze er wel, en in ruime mate, de technische sessies over esoterische onderwerpen. Wie meer wilde weten over Ruby, Pugs, Drools, Drupal, Rife, Ajax of Haskell was op de European Open Source Convention op het goede adres. Datzelfde gold voor belangstellenden in Apache, Perl, Python, PHP, MySQL, Berkeley DB en Mozilla, OpenOffice en Firefox. Er waren presentaties met titels als 'The Zen of Free', 'Presentation Aikido' en 'Open Source Web Application Security Kung-Fu & Art of Defense'. De conferentie vond plaats in het centrum van Amsterdam en voor en na de keynotes werd Bob Dylan gedraaid. Tot zover voldeed de conferentie, georganiseerd door de bekende uitgever van computerboeken O'Reilly, aan alle vooroordelen over open source en haar hackende aanhangers.

Maar een van de keynote lezingen was van Microsoft en ging over haar shared source en open source programma's. Een tweede was van Computer Associates, over de filosofie achter de vrij-

gave van haar Ingres database. Dat IBM een sponsor is van open source projecten is bekend, en dat Intel de conventie ondersteunde geen verrassing, maar Microsoft en Computer Associates? En zelfs databasegigant Oracle was niet alleen sponsor, maar nam deel met een presentatie en een stand op de tentoonstelling.

Handelswaar

De EOSC werd ook niet gehouden in kleine gesubsidieerde zaaltjes, maar in het luxueuze Grand Hotel Krasnopolsky tegenover het Paleis op de Dam. In een impromptu interview, tijdens de lunch in de glazen Wintertuin, legde organisator Tim O'Reilly uit waarom open source economisch belangrijk is geworden.

Het komt erop neer dat software zijn unieke status is verloren. Alle webbrowsers, databases of kantoorapplicaties hebben in meer of mindere mate dezelfde functionaliteit gekregen. Software is een vervangbaar product geworden met een bijbehorende lage

winstmarge. De toegevoegde waarde ligt niet meer in de functionaliteit op zichzelf, maar in de toepassing binnen een groter geheel. Aan Linux valt niet zoveel te verdienen, maar wel aan een toepassing die een complex van 100 000 Linux servers gebruikt, namelijk Google.

O'Reilly ziet een parallel in de historische ontwikkeling van hardware. Toen IBM in 1981 de PC introduceerde met standaardcomponenten en het ontwerp vrijgaf voor andere fabrikanten, was dat een groot succes. De open PC-architectuur werd de norm, maar juist daardoor kon de software een dominante rol gaan spelen. Het was Microsoft dat daar gebruik van maakte en het was, vele jaren later, Dell dat inzag dat de winst niet meer uit de hardware zelf viel te halen, maar uit een vernieuwing in de aanbod- en distributieketens. Anderzijds kon Intel gaan heersen als leverancier van de processoren. Later zou Cisco met haar routers eenzelfde prestatie leveren in de open wereld van het Internet. Ook binnen een standaardarchitectuur kunnen er dus mogelijkheden zijn voor bedrijfseigen toepassingen, zo merkt Tim O'Reilly op.

Drie trends

Voor software ziet hij drie fundamentele en langdurige trends, namelijk de overgang naar vervangbare standaardproducten, collectieve ontwikkeling van software op basis van computernetwerken, en het aanpassen van software voor toepassing in specifieke diensten.

De betekenis van open source software ligt thans in de drie C's van 'Commodification', 'Collaboration' en 'Customization', veel meer dan in het 'Free Software manifesto' of 'The Open Source Definition'.

Computer Associates lijkt zich met het vrijgeven van de Ingres r3 database in deze analyse te vinden.

Volgens CA is Ingres zeker niet uitontwikkeld, maar ligt de toegevoegde waarde niet meer in de database zelf en ook minder in de middleware, maar juist in de applicaties. Door Ingres open source te maken denkt het bedrijf niet alleen de gebruikersbasis te versterken

waardenketen

source

maar ook de kosten te verlagen, en dan met name de marketingkosten.

Het engagement van CA met open source zal in de praktijk moeten blijken. Ondernemingen als MySQL en Sleepy-Cat Software zijn echter al lang uitgegroeid tot professionele ontwikkelaars, en de facto beheerders, van open source databases. En zij noemen, onder meerdere, Yahoo! en Sabre Holdings, respectievelijk Amazon.com, Cisco en Google als hun klanten.

Business

Dus, op wat voor manieren valt er geld te verdienen aan software die praktisch gratis is voor iedereen? In de zaal waar dat misschien zou worden uitgelegd zat het publiek op de grond en stond men in een rij langs de muren. 'The Open Source Industry: Business Models for the Future', zo luidde de titel van de presentatie van Black Duck Software. Dat bedrijf heeft een tool ontwikkeld, de protexIP Suite, voor licentiebeheer van componenten uit verschillende bronnen binnen een software stack. Volgens Black Duck zijn er vier zakelijke modellen. In het conventionele model wordt een product verkocht door een distributiekanaal. Voorbeeld: Microsoft. Een tweede mogelijkheid is, een product gratis of goedkoop aanbieden om samenhangende producten of diensten te verkopen. Voorbeeld: JBoss. In het webmodel wordt een dienst aangeboden om een publiek te creëren dat aantrekkelijk is voor adverteerders of om een marktplaats te scheppen. Voorbeelden: Google en eBay. In het vierde model tenslotte worden waardevolle gegevens of diensten geleverd, over een langere tijd, door middel van abonnementen. Voorbeelden: Red Hat, Black Duck.

Open Source-congresgangers.

Open source bedrijven kunnen daarbij uit vier licentiemodellen kiezen. Het eerste is een dubbele licentie, vrij onder open source of commercieel, zonder open source verplichting. Dit veronderstelt wel dat het bedrijf de oorspronkelijke rechten bezit, maar Sleepycat en MySQL hanteren dit model. Andere mogelijkheden zijn, gratis gebruik van de software, maar commerciële tarieven voor ondersteuning (JBoss), en bedrijfseigen lagen bovenop open source software (Zend, the php Company). De vierde optie is software te leveren als dienst en OSS te gebruiken als middel om de bedrijfskosten drastisch te verminderen. Een voorbeeld is SugarCRM.

Klanten

Het bedrijf SpikeSource verdient ook de kost met service & support. Het verzorgt certificatie, testen en ondersteuning van OSS en verifiëert samenwerkbaarheid van componenten. SpikeSource heeft daarvoor een geau-

tomatiseerde testomgeving, waarmee thans dagelijks zo'n 30 000 tests worden uitgevoerd. Deze spin-off van Carnegie Mellon West heeft bovendien, samen met O'ReillyCodeZoo en niemand minder dan Intel, een Business Ready Rating model ontwikkeld om software te evalueren op geschiktheid voor zakelijk gebruik [2].

Het in Parijs gevestigde Linagora is een open source systeemintegrator met 65 werknemers en een omzet van rond 3 miljoen euro. Linagora levert automatiseringsoplossingen op basis van open source, vooral aan Franse ondernemingen en overheidsinstellingen. De redenen dat klanten voor open source kiezen zijn veranderd, aldus de strak in het pak zittende spreker van Linagora. Vroeger ging het vooral om lagere kosten en betere beveiliging, nu zijn vooral strategische overwegingen bepalend. Het gaat om de samenwerkbaarheid van software, onafhankelijkheid van technologie, en het beheersen van de kosten. De klant wil niet zo zeer minder betalen, maar kunnen kie-

"Ook binnen een standaardarchitectuur zijn er mogelijkheden voor bedrijfseigen oplossingen", stelt O'Reilly.

zen wààrvoor hij wil betalen, aldus Linagora.

Alle ondernemingen die zich volledig op open source richten vallen onder het MKB, en de meeste bestaan pas enkele jaren en hebben niet meer dan 5 werknemers.

Bedrijven

Ook IBM, Intel, Computer Associates en zelfs Microsoft en Oracle hebben zich echter op dit gebied begeven. Een korte navraag naar de redenen langs de stands van IBM, CA en Oracle leerde dat het hen gaat om het 'ontwikkelen van een gemeenschap'.

Een wat specifiekere toelichting was te horen op, 'Free and Open Source in the Developing World'. Volgens de door Intel gesponsorde spreekster van het 'Open Source Initiative' zijn er vier mogelijke factoren van belang.

De eerste mogelijkheid is dat de betreffende vrije software een dominante trend vertegenwoordigt. Een tweede reden kan zijn dat het bedrijf in kwestie de markt wil verstoren. Een derde mogelijke reden is dat de klanten erom vragen en een vierde is dat de waarde aan het verschuiven is naar een andere plaats in de software stack.

Wat het eerste en het laatste betreft, IBM vermeldt inderdaad een applicatie die is gebaseerd op Apache Geronimo, en Oracle is geïnteresseerd in de samenwerkbaarheid met J2EE en PHP.

Verder is IBM, zoals bekend, een belangrijke sponsor van Eclipse.

Men zou verwachten dat open source juist in opkomende economieën als China, India, of Brazilië een grote rol speelt. De drijvende factoren daar zijn, veiligheid, lagere kosten van oplossingen, opbouw van een eigen software industrie, de goede reputatie van open source software en beleid van de regeringen. Toch neemt open source in ontwikkelingslanden geen opvallende plaats in, concludeert de OSI spreekster. De meeste software entrepreneurs in opkomende economieën proberen liever het voorbeeld van Bill Gates te volgen... ■

Literatuur

- 1) Tim O'Reilly, 'Open Source Paradigm Shift', zie <http://tim.oreilly.com/lpt/a/4868>
- 2) www.brr.org
- 3) Ten tijde van schrijven stonden er enkele presentaties van de O'Reilly EOSS op: <http://conferences.oreillynet.com/pub/w/41/sessions.html>